

Egyre színesebb, egyre tekergősebb a Vojtina füzére, szebbnél szebb mesék gömbölyödnék rajta. Ezúttal egy bíborszínű gyöngyszem kerül a szálra, Nagy Mónika adja oda Nektek legkedvesebb meséjét.

„Amióta az eszemet tudom, a mesék mindig nagy hatással voltak rám, mert megvan az a varázslatos erejük, hogy minden gyermekembert képesek magukkal ragadni, hogy képzeletük egy határtalan és csodálatos birodalomban szabadon szárnyalhasson.

Jómagam azon szerencsés gyermekek közé tartoztam, akiket az édesanyja minden este „mesével dugott az ágyba”. Én pedig mindig serényen igyekeztem a kötelező esti szertartásoknak – mosakodás, fogmosás, stb. – a végére járni, hogy azután kezdetét vehesse az a nagyszerű utazás, melynek során lehetett belőlem királylány, erdei tündér, manó vagy kicsi, de bátor fehér hegyi kecske. . . Mára már azt is tudom, hogy ha elég figyelmes vagyok, és a sorok között olvasok, ezeket az alakokat a saját életemben, a saját mesémben is megtalálhatom.

Benedek Elek, Illyés Gyula, Andersen, a Grimm-fivérek, La Fontaine, Sebők Zsigmond és a többi „idegenvezető” segítségével számos gyönyörű mesében barangolhattam.

Most mégsem tőlük hoztam mesét. Amit most választottam, az a *Bíborszínű virág*. Ezzel a történettel úgy 12 évesen találkoztam, és üzenetét a mai világban hatványozottan fontosnak tartom. A mese üzenete számomra a tiszta, igaz és érdek nélküli szeretet.

Mert könnyű azt szeretnünk, akinek a külseje megnyerő, aki kedves hozzánk vagy keresi a kedvünket. De mi van azokkal, akik zordnak vagy csúnyának tűnnek első látásra, vagy tüskések velünk szemben? A magam részéről hiszek a valódi szeretet megváltó erejében, abban, hogy az igaz szeretet képes arra, hogy a szörnyekből is előcsalja a mindenkiben ott rejlő szépséget.”

Nagy Mónika

AKSZAKOV: *A biborszínű virág*

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer egy gazdag kereskedő, híres-nevezetes ember. Temérdek kincse volt ennek a kereskedőnek, tengerentúli drága áruja, igazgyöngye, drágaköve, aranya, ezüstje. Volt ezenkívül a kereskedőnek három lánya, mind a három olyan szép, mint a festett kép, de a legkisebb lánya volt a legszebb a három közül. Jobban szerette a kereskedő a három lányát, mint minden kincsét, igazgyöngyét, drágakövét, aranyát, ezüstjét, mégpedig azért, mert a kereskedő özvegyember volt, és nem volt senkije ezen a világon a három lányán kívül, akit szerethetett volna. Szerette a két nagyobbikat is, de a legkisebbet a legjobban szerette, mert a legszebb volt a három közül, és a legkedvesebb is.

Egy szép napon a kereskedő messzi, messzi útra készült, át kellett kelnie az Óperenciás-tengeren, hetedhét országban. Elindulása előtt magához hívatta három szerelletes lányát, és így szólt hozzájuk:

- Én édes lányaim, én kedves lányaim, én szépséges lányaim, el kell utaznom az Óperenciás-tengeren is túl, heted-

hét országon is túl, sok ideig leszek-e távol vagy kevés ideig - nem tudom, de meghagyom nektek, hogy távollétem idején éljetez becsületben és békeségben, és ha becsületben és békeségben éltek nélkülem, akkor hozok mindhármótoknak olyan ajándékot, amilyent kívántok. A legidősebb leány földig hajolt apja előtt, és így szólt:

- Édes jó apámuram! Ne hozz nekem arannyal, ezüsttel hímzett szövetet, se fekete cobolyprémet, se igazgyöngyöt; hanem hozz te nekem aranyos, ékköves koszorút, amelyik úgy világít, mint a telihold, mint a tűző nap, s az éjszákát úgy megvilágosítja, mintha fényes nappal lenne.

A derék kereskedő egy kicsi ideig gondolkodott, majd így választott a legidősebbiknek:

- Jól van, én édes lányom, én kedves lányom, én szépséges lányom, hozok én neked olyan koszorút, amilyent kívánsz; tudok a tengerentúl egy embert, aki megszerzi nekem azt a koszorút. Mert el vagyon az rejtve a tengerentúli királynő kincseskamrájában, és a kincseskamra el vagyon rejtve a nagy kőhegy gyomrában, három mérföld mélyen, három vasajtó mögött, három német lakat alatt. Nehéz munka lesz; de az én nagy gazdagságom minden akadályt legyőz.

A középső leány is földig hajolt édesapja előtt, és így szólt:

- Édes jó apámuram! Ne hozz nekem arannyal, ezüsttel hímzett szövetet,

se szibériai coboly fekete prémjét, se igazgyöngy nyakéket, se aranyos, ékköves koszorút, hanem hozz te nekem kelet kristályából készült tükröt, épet, hibátlant, amelybe, ha belenézek, meglássam az egész föld minden szépségét, és amelybe, ha belenézek, sose öregedjem, hanem egyre csak növekedjék szüzi szépségem.

Erősen elgondolkozott erre a derék kereskedő, majd ekképpen válaszolt középső lányának:

- Jól van, édes lányom, én kedves lányom, én szépséges lányom, megszerzem neked a kristálytükrot. Mert tudom, hogy az a tükör a perzsa király leányáé, az ifjú királyleányé, akinek szépsége kimondhatatlan, leírhatatlan, elképzelhetetlen; és azt a tükrot magas kővárban őrzik, hét vasajtó mögött, hét német lakat alatt, és a vár egy sziklás hegyen épült, amelynek magassága háromszáz mérföld, háromezer lépcső vezet fel hozzája, és mindegyik lépcsőfokon éjjel-nappal egy perzsa katona áll őrt kivont szablyával, és a vasajtók kulcsát a királylány az övéen hordja. De tudok én a tengerentúl egy embert, aki majd megszerzi neked azt a tükrot. Nagyobbat kértél, mint a nénéd, de az én nagy gazdagságom minden akadályt legyőz.

A legkisebbik leány is földig hajolt az apja előtt, és így szólt:

- Édes jó apámuram! Ne hozz nekem arannyal, ezüsttel hímzett szövetet, se szibériai cobolyprémet, se drága igazgyöngyöt, se aranyos, ékköves koszorút, se kristálytükrot, hanem hozd el nekem a bíborszínű virágot, amelynél szebb az egész földön sincsen.

Igen-igen erősen gondolkozott erre a derék kereskedő; hogy mennyi ideig

gondolkozott, azt már nem tudnám megmondani, elég az hozzá, hogy amikor már bevégezte a gondolkozást, megölelte, megcsókolta legkisebbik, legkedvesebb lányát, és így szólt hozzá:

- Nehezebb munkát bízál rám, mint a nénéd; mert aki tudja, mit keres, hogyan találja meg, de hogyan találjam meg azt, amit magam sem ismerek? Bíborszín virágot nem nehéz találni; de honnan tudjam, hogy melyik a legszebb az egész kerek világon? Rajta leszek, hogy megtaláljam, de azért ne számíts az ajándékra.

Ezzel elbocsátotta a derék kereskedő édes leányait, s végtére is elindult hosszú útjára.

Soká utazott a derék kereskedő, beutazott rengeteg idegen földet, tengerentúli országot, soha nem látott királyságot; eladta árúját háromszoros áron, újat vásárolt helyette harmadáron, árut árura cserélt, s egyre több ezüst- meg aranypénze halmozódott össze: megrakott egy hajót aranypénzzel, és azt hazaküldte. Megtalálta a megígért ajándékot legidősebb lánya számára: a drágaköves koszorút, amely úgy világított a sötét éjszakában, mintha fényes nappal lenne. Megtalálta középső lánya részére is a megígért ajándékot: a kristálytükrot, amelyben megláthatta az egész vi-

lág minden szépségét, és aki belenéz, sohasem öregszik meg, hanem szüzi szépsége mindegyre gyarapszik. Csak legkisebb és legkedvesebb lánya részére nem találta meg a megígért ajándékot - a bíborszínű virágot, amelynél szebb a kerek földön nincsen.

Cárok, királyok, szultánok kertjében látott a kereskedő temérdek bíborszínű virágot, olyan szépet, hogy száj nem tudná elmondani, toll nem tudná leírni szépségüket; de senki sem vállalt kezességet érte, hogy szebb az egész kerek világon nincsen, és ő maga sem hitte. Ment, mendegélt hát hűséges szolgálóival, sivatag homokján, erdő sűrűjében; és amint mendegélt, egyszerre csak gonosz rablók támadták meg, pogány törökök, indusok. Amikor a derék kereskedő látta, hogy a veszélyt el nem kerülheti, otthagya karavánját, minden kincseit és hűséges szolgálóit, és bemenekült a sűrű erdő kellős közepébe.

“Tépjenek szét inkább a vadállatok - gondolta magában -, mintsem pogány rablók kezére jussak, s életemet rablásban tennessem.”

Sokáig bolyongott a rengeteg erdőben, és minél tovább ment, annál szélesebb lett az út, mintha a fák kitérnének előle, és a bokrok széjjelválnának léptei előtt. Hátrapillant: olyan sűrű az erdő, hogy karját se tudná bedugni a lomb közé; jobbra pillant - csupa tönk meg

fátörzs, még a nyúl se bírná átugrani; balra pillant - arra még sűrűbb a rengeteg. Elámul a derék kereskedő, sehogyan sem érti, miféle csoda történik vele, de csak megy, mendegél tovább, s az út egyre simább, egyre szélesebb a lába alatt. Teljes napig vándorolt, reggeltől estig, nem hallja vadállat bőgését, sem kígyó sziszegését, se bagoly huhogását, se madár csicsergését; mintha minden kihalt volna körülötte. Leszállt az éj, körös-körül olyan sűrű a sötétség, hogy az ember az orráig se lát, lába alatt az út mégis mintha világítana, így ment, mendegélt legalább éjfélig, és akkor maga előtt vörös fényt pillant meg, mintha tűzvész volna:

- Ég az erdő - gondolja magában -, minek menjek arra tovább a biztos halálba?

Hátrafordul - hát az erdő olyan sűrű, hogy egyet se tud lépni; jobbra fordul, balra térül - de hiába. Megint előre indul: sima, széles az út.

Megállok itt egy helyben - gondolja magában -, hátha a tűz másfelé terjed, kikerül engem, vagy talán egészen kialszik.

Megállt, várt; de nem úgy történt; a tűzvész mintha egyenest felé jönne, s mintha körös-körül is világosodnék. Addig-addig gondolkozott, amíg elhatározta, mégiscsak továbbmegy. Kétszer senki sem hal meg, egyszeri halálát meg amúgy se kerüli el senki. Keresztet vetett hát a kereskedő és megindult. Minél tovább ment, annál világosabb lett körülötte, amíg végül olyan világos volt, mint fényes nappal; de tűzvész ropogása, pattogása nem hallatszott. Végül a kereskedő széles tisztásra ért; a tisztás közepén házat pillantott meg, de nem is ház volt az,

hanem inkább kastély, de nem is kastély, hanem legalábbis királyi palota, és az a palota csupa tűz, csupa ezüst, arany meg drágakő, ég és világít, de lángja nem látszik sehol; mégis olyan, mint a fényes nap, az ember szeme fáj, ha belenéz. A palota valamennyi ablaka tárva-nyitva, s bentről olyan csodaszép muzsika szól, amelyhez hasonlót még sohasem hallott a kereskedő.

A szélesre tárt kapun át belép a nagy udvarba; az út fehér márvánnyal kövezve, kétoldalt szökőkutak lövellik a vizet, kisebbek, nagyobbak, mindenfélék.

Bemegy a kereskedő a palotába, felmegy a karmazsinposztóval borított lépcsőn, az aranyos korlátba kapaszkodva; belép az első szobába - nem talál senkit; bemegy a másodikba, a harmadikba - senki; az ötödikbe, a tizedikbe - sehol senki, s mindenütt hihetetlen, soha nem látott királyi pompa, csupa arany, ezüst, keleti kristály, mammut- meg elefántcsont.

Elálmélkodik a derék kereskedő ekkora gazdagság láttán, s még kétszeresen azon, hogy a gazdát sehol sem leli. De nemcsak gazda, szolga sincsen sehol, a zene pedig szünet nélkül szól. A kereskedő pedig azt gondolja magában:

“Minden szép, csak ennivaló nincs sehol” - és abban a pillanatban étellel-itallal roskadásig megrakott asztal

terem előtte: aranyos, ezüstös edényben finom, édes étel, tengerentúli bor, mézes ital, miegymás. A kereskedő gondolkodás nélkül leült az asztalhoz, evett-ivott kedve szerint, mivelhogy teljes huszonnégy óráig nem evett előtte; az étel olyan finom, amilyent még soha életében nem ízlelt, s a sivatagon, erdőben jártában-keltében bizony erősen megéhezett. Felállt az asztal mellől, s hát nincs kinek egészségére kívánja, nincs kinek megköszönje a szíves vendéglátást.

Alighogy feláll, s egyet pislant - az asztal az étellel együtt úgy eltűnik, mintha ott se lett volna; a muzsika meg csak szól tovább.

Elálmélkodik a derék kereskedő ezen a soha nem látott csodán, járkal a pompásan díszített termekben, gyönyörködik mindenben, s közben azt gondolja magában:

“De jó lenne most egy jót aludni” - s hát egyszercsak faragott ágy terem előtte, színaranyból, a lába kristály, kárpitja ezüst, rojtja igazgyöngy, s rajta akkora dunna, mint a hegy, finom, puha hattyútollból.

Elálmélkodik a kereskedő ezen az újabb csodán, belefekszik a magas ágyba, összehúzza az ezüstfüggönyt, s látja, hogy az lágy és finom, akár a selyem. A teremben sötét lett, mintha alkonyodnék, a muzsika meg mintha nagyon messziről szólna. Azt gondolja magában a kereskedő:

“Hej, bár láthatnám a leányaimat legalább álmomban” - és abban a pillanatban mélyen elaludt.

Amikor felébredt, a nap már magasan állt a fák fölött. Felébred, s hirtelen mégse tud magához térni: egész éjjel álmában leányait látta, kedves leánya-

it, édes leányait, szépséges leányait; s a két nagyobbikat, a legidősebbiket meg a középsőt úgy látta, hogy vidámak, jókedvűek, és bánatos csak egy, a legkisebbik és a legkedvesebb; úgy látta álmában, hogy a két nagyobbiknak gazdag vőlegénye van, és férjhez készül menni anélkül, hogy bevárná az ő atyai áldását; de a legkisebbik, aki olyan szép, akár a festett kép, hallani sem akar vőlegényről, amíg édesatyja haza nem tér. És a derék kereskedő szívét egyszerre töltötte el az öröm és a bánat.

Felkelt a magas ágyról, ruhája már elő volt készítve, kristálymedencébe vízszögár csobogott alá. A kereskedő megmosdott, és már nem is csodálkozott az újabb csodán: tea, kávé már az asztalon állt, hozzá mindenféle sütemény, harapnivaló. A kereskedő imádkozott, utána megreggelizett, majd ismét járkálni kezdett a palota termeiben, hogy fényes nappal is gyönyörködjek szépségükben. Most minden még szebbnek tűnt fel, mint előző este. A nyitott ablakon keresztül meglátta, hogy a palota körül dús és csodálatos kertek terülnek el, s leírhatatlan szépségű virágok virítanak. Kedve támadt a kertben sétálni.

Lement hát a palotából egymásik, zöld márványból, csillogó malahitból való lépcsőn - a korlátja ennek is szinaranyból volt -, amely egyenesen levezetett a lombos kertbe. Sétálgat a kereskedő a kertben, és szemét-száját eltátja gyönyörűségében: a fákon érett, pirosuló gyümölcs, az embernek még a nyála is összefut, amikor meglátja; mindenféle csodálatos, tarka virágok nyílnak, dús szirmúak, illatosak; a fák közt soha nem látott madarak röpögnek, mint-

ha csak zöld meg veres bársonyból lennének, arannyal-ezüsttel kihímezve; szállonganak, és mennyei dallamokat énekelnek; olyan magas szökőkutak játszanak mindenfelé, hogy az ember feje elszédül, ha csak megpróbál felnézni rájuk; kristályos köveken üdítő források vize csörgedezik.

Ide-oda járkal a derék kereskedő, és szemét-száját eltátja ámulatában, s hirtelen mit lát maga előtt? Zöldellő dombocskán bíborszínű virág virít, de olyan szép, hogy azt nyelv el nem mondhatja, toll le nem írhatja. A derék kereskedőnek még a szívverése is elállt; közelebb lépett a virághoz, illata olyan erős, hogy az egész kertben szétárad. A kereskedőnek keze-lába megremegett, s örömtől elfúló hangon így szólt:

- Íme, a bíborszín virág, amelynél szebb a földkerekségen nincsen, ez az, amelyet tőlem kért legkisebbik, legkedvesebb lányom.

Ezt mondván, a kereskedő odalépett, és leszakította a bíborszínű virágot. Abban a szempillantásban a derült égből villám csapott alá, mennydörgés remegtette meg a földet, és ijesztő tünemény termett a kereskedő előtt, mintha a föld alól nőtt volna ki: se nem állat, se nem ember, hanem valamiféle rettenetes csodaszörny, lompos és szőrös; és a szörnyeteg rettenetes hangon

rivallt rá a kereskedőre:

- Mit tettél? Hogy merészelted leszakítani kertemben az én tiltott, legkedvesebb virágomat? Jobban féltettem, mint a szemem világát, nap nap után gyönyörködtem látásában, te pedig megfosztasz engem életem egyetlen gyönyörűségétől. Én vagyok a palota és a kert ura; úgy fogadtalak téged, mint kedves, meghívott vendégemet, ettetlek, itattalak, altattalak, te pedig így fizetsz meg a jószágoméért? Tudd meg hát, mi lesz a büntetésed: idő előtt kell meghalnod keserű halállal!

A derék kereskedőnek a rémülettől vacogott a foga; körülhézett, és - uramisten, hát látja, hogy mindenfelől, minden fa és bokor mögül, a víz alól, a föld alól iszonyatos szörnyetegek, ördögi lények megszámlálhatatlan serege kúszik-mászik feléje. Térdre hullott a palota hatalmas ura előtt, a lompos, szőrös szörnyeteg előtt, úgy kérlelte panaszos hangon:

- Akárki légy is, kegyelmetes uram, erdei szörny, avagy tengeri csoda, minek szólítsalak - nem tudom, nem is tudhatom! Ne pusztítsd el az én keresztény lelkemet, amiért akaratlanul is nagyot vétkeztem ellened; ne uszítsd rám rémséges szolgálodat, hogy megbüntessenek és széttépjenek, hanem engedd meg, hogy előbb egy szót szóljak hozzád. Három leányom van énnekem, mind a három szépséges és ked-

ves; ajándékot ígértem nekik utamról, a legidősebbeknek drága ékköves koszorút, a középsőnek kristálytükröt, a legkisebbnek pedig biborszín virágot, amelynél szebb nincs a föld kerékén. A két nagyobbik ajándékát már megeltem, de a legkisebbikét sehogyan se tudtam megtalálni; most megláttam itt a kertedben az ajándékot - a biborszín virágot, amelynél szebb nincs a föld kerékén. Úgy gondoltam, hogy olyan dúsgazdag, hatalmas nagyúr, mint amilyen te vagy, nem fogja sajnálni tőlem azt a kicsiny biborszínű virágocskát, amelyet legkisebbik leányom kívánt, a legkedvesebbik. Bevallom, és szánom-bánom bűnömet, hatalmas úr. Bocsáss meg nekem, ostoba és meggondolatlan embernek, engedj haza édes leányaimhoz, és ajándékozd nekem a biborszínű virágot, hogy hazavihessem legkisebbik leányomnak, a legkedvesebbnek. Megfizetek érte arannyal, adok, amennyit csak kívánsz.

Akkora hahota rázta meg az erdőt, akár a mennydörgés, és ekként válaszolt a kereskedőnek az erdei szörnyeteg:

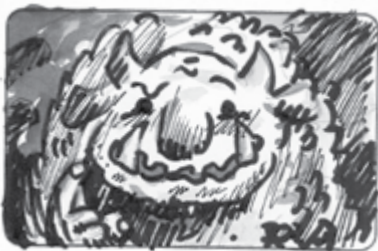
- Nem kell nekem a te aranyad: magamnak is annyi van, hogy nem tudom, mit kezdjek vele.

Ne remélj tőlem kegyelmet; darabokra szagatnak húséges szolgálaim. Mégis van azért a menekvésnek egy módja számodra. Hazaengedlek bántatlanul, meg is jutalmazlak tenger sok kincessel, és a biborszínű virágot is neked adom ajándékba, ha kereskedői becsületzavadat adod, és kezded aláírásával megerősíted, hogy magad helyett elküldöd hozzám szépséges és kedves leányaid egyikét. Nem lesz semmi bántódása, becsületben és ké-

nyelemben fog itt élni, éppen úgy, mint ahogy te éltél palotámban. Csak éppen hogy meguntam már az egyedülletet, és társat kívánok magányomban.

A kereskedő a földre vetette magát, keserű könnyeivel áztatta a talajt, kétségbeesetten pillantott az erdei szörnyre; azután meg eszébe jutottak szépséges, kedves leányai, és csak annál jobban kesergett, jajveszékelt, mivel igen-igen rémséges volt az erdei szörnyeteg. Sokáig zokogott, siránkozott így a derék kereskedő, majd végre megszólalt panaszos hangon:

- Kegyelmes uram, erdei szörnyeteg vagy tengeri csoda! Mitévő legyek, ha szépséges és kedves leányaim önakaratukból nem kíváncsoznak hozzád eljönni! Nem köthetem meg lábukat, kezüket, nem küldhetem el őket hozzád erőnek erejével! Meg azután milyen úton utazzanak hozzád? Én pontosan két évig jöttem idáig, de hogy merrefelé, milyen utakon, bizony nem emlékszem!

Az erdei szörnyeteg így felelt erre:

- Rabszolgánót nem kívánok; úgy akarom, hogy leányod önként, irántad való szeretetből és a maga akaratából jöjjön ide. Ha pedig egyik lányod sem hajlandó erre a maga akaratából, akkor magad gyere vissza, és halálának halálával lakolsz. Arra pedig semmi

gondod ne legyen, hogy miképpen találd meg az utat hozzám: íme, adok neked egy gyűrűt az ujjamról, aki ezt jobb kezének kisujjára húzza, egy szempillantás alatt ott van, ahol lenni kíván. Három napot, három éjjelt adok neked, hogy otthon légy.

Gondolkodóba esett a kereskedő azon, amit az erdei szörnyeteg mondott neki; sokáig gondolkozott, és végül így szólt magában: "Jobb lesz, ha előbb viszontlátom leányaimat, rájuk adom atyai áldásomat, és ha nem akarnak megváltani engem a haláltól, legalább előkészülök reá, amint jó keresztényhez illik, és azután jövök vissza az erdei szörnyeteghez, a tengeri csodához." Mivel hamisságot nem forgatott eszében, mindjárt el is mondta az erdei szörnyetegnek, hogy miképpen gondolja a dolgot. A szörnyeteg amúgy is ismerte titkos gondolatait; s mivel látta, hogy becsületes emberrel van dolga, írást sem vett tőle, hanem csak lehúzta ujjáról aranygyűrűjét, és átnyújtotta a derék kereskedőnek.

Alig húzta fel a kereskedő a gyűrűt a jobb keze kisujjára, amikor máris tágas udvarának kapujában állt. Ugyanakkor érkezett haza gazdag karavánja is hűséges szolgálóival, akik háromszor annyi aranyat meg mindenféle árut hoztak magukkal, mint amennyivel elhagyta őket...

S hogy mi történt ezután? A következő számunkban folytatódik a mese...